

KOMENTÁŘ K STANOVISKU OZAP STRAN PRŮBĚŽNÉ ZPRÁVY O PLNĚNÍ DKRVO A ČERPÁNÍ PODPORY

2019

ÚSTAV MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ, V. V. I.

Tento komentář vzniká v souladu s Manuálem pro provádění hodnocení výzkumné organizace v působnosti rezortu MZV ČR, přijatým Vědeckou radou Ministerstva zahraničních věcí ČR v roce 2018.

ÚMV v první řadě děkuje za konstruktivní stanovisko, které může sloužit jako podnětná cenná vazba. Je si vědom závazku plynoucího z udělení prestižního hodnocení tripartitou zřizovatele (MZV ČR), RVVI a oborového panelu, které zároveň vnímá jako ocenění své činnosti.

Ceníme si zejména toho, že OZAP jako klíčový partner na straně zřizovatele vnímá doložitelný pokrok ÚMV ve spolupráci s MZV i ve výzkumné excelenci. Za zvláště cenný považujeme jeho podnět k promýšlení vzájemně prospěšné interakce mezi MZV a ÚMV v současných podmínkách (KR5).

I.3

Ke komentáři OZAP v tomto bodě je třeba předeslat, že významné **navýšení institucionální podpory** (+ 10 %) bylo **realizováno až v roce 2020, tj. po ukončení tohoto hodnotícího období**. Podobně další dojednané navýšení bude realizováno až v roce 2021, kdy kumulativní navýšení institucionální podpory dosáhne + 24,3 % (+ 10 % + 13 %) proti stavu v roce 2019.

Níže uvádíme **relevantní části plánů nových výzkumných center**, které projednala Rada instituce v souladu se svým mandátem podle §18, odst. 2, písm. b) zákona č. 341/2005 Sb. o veřejných výzkumných institucích.

CENTRUM GOVERNANCE NOVÝCH TECHNOLOGIÍ (GET) SOUSTŘEDÍ EXPERTÍZU V OBLASTI MEZINÁRODNÍ GOVERNANCE / REGULATIVNÍCH MECHANISMŮ ZEJMÉNA V DOMÉNÁCH KYBERNETICKÉHO PROSTORU, UMĚLÉ INTELIGENCE A VESMÍRU. VE VŠECH PŘÍPADECH SE JEDNÁ O DYNAMICKY SE ROZVÍJEJÍCÍ DOMÉNY VYTVÁŘEJÍCÍ PŘÍLEŽITOSTI I DISRUPTIVNÍ POTENCIÁL, JEJICHŽ ÚČINNÁ A ÚČELNÁ REGULACE NA MEZINÁRODNÍ ÚROVNI JE PODMÍNKOU ÚČINNÉ ADAPTACE LIBERÁLNÍHO MULTILATERÁLNÍHO ŘÁDU. TATO ADAPTACE JE PŘI TOM JEDNÍM ZE ZÁKLADNÍCH ZÁJMŮ ČESKÉ ZAHRAČNÍ POLITIKY, KTERÁ DEKLARUJE OCHOTU ODPOVĚDNĚ USILOVAT O ZACHOVÁNÍ FUNKČNÍCH PRAVIDEL MEZINÁRODNÍ SPOLEČNOSTI, REFORMU PRAVIDEL NEFUNKČNÍCH A SJEDNÁNÍ NOVÝCH PRAVIDEL TAM, KDE DOSUD USTAVENA NEBYLA. GET BUDE POSKYTOVAT ODBORNOU EXPERTÍZU A PORADENSTVÍ PŘÍSPÍVAJÍCÍ K NAPLNĚNÍ TOHOTO CÍLE. ZÁROVEŇ SE VŠAK GET BUDE ZAMĚŘOVAT NA KONSTITUTIVNÍ EFEKTY ZAVÁDĚNÍ NOVÝCH TECHNOLOGIÍ, VČETNĚ VLIVU EXISTENCE A DESIGNU VELKÝCH TECHNOLOGICKÝCH SYSTÉMŮ NA GLOBÁLNÍ POLITICKÝ SYSTÉM. POLICY VÝZKUM BUDE CÍLEN NA ŘADU AKTÉRŮ OD MZV ČR PO MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE (OSN, COPUOS, OBSE).

CENTRUM STUDIA GLOBÁLNÍCH REGIONŮ (CSGR) SESTÁVÁ Z DVOU VÝZKUMNÝCH JEDNOTEK (UWTS): BLÍZKÝ VÝCHOD A AFRIKA (MEA) A ASIE A TICHOMOŘÍ (AP). V OBLASTECH SVÉ ODBORNOSTI A SPECIALIZACE SE VÝZKUMNÍCI A VÝZKUMNICE CGSR VĚNUJÍ AKTÉRŮM, INSTITUCÍM A PROCESŮM S DOPADY NA REGIONÁLNÍ POLITIKU, STÁTY, SPOLEČNOSTI A KOMUNITY. PRACOVNÍKY SOUSTŘEDĚNÉ V CENTRU NESPOJUJE JEDNOTNÁ DISCIPLINÁRNÍ TRADICE VÝZKUMU. UPLATŇUJÍ NAMÍSTO TOHO ŠKÁLU TEORIÍ A METOD VYVINUTÝCH V OBORECH KOMPARATIVNÍ POLITOLOGIE, MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ, POLITICKÉ EKONOMIE, POLITICKÉ SOCIOLOGIE, ANTROPOLOGIE, KULTURNÍCH STUDIÍ A PŘÍBUZNÝCH OBORŮ. PROJEKTY VÝZKUMU REALIZOVANÉ V CGSR TAK MOHOU ZKOUMAT ODLIŠNÉ ÚROVNĚ REGIONÁLNÍ POLITIKY OD DYNAMIKY

DOMÁCÍCH POLITICKÝCH ARÉN PO VZTAHY KOMPLEXNÍ PROVÁZANOSTI REGIONÁLNÍCH AKTÉRŮ S GLOBÁLNÍMI POLITICKÝMI A EKONOMICKÝMI STRUKTURAMI. U VĚDOMÍ SITUOVANOSTI SVÉ ČINNOSTI BUDE NEDĚLITELNOU ČÁSTÍ VÝZKUMNÉ AGENDY CGSR KRITICKÁ REFLEXE ČESKÝCH A EVROPSKÝCH DEBAT NA TÉMATA SOUVISEJÍCÍ S BLÍZKÝM VÝCHODEM A ASIÍ.

Podobně jako ostatní výzkumná centra ÚMV i GET a CSGR vyvíjejí činnost ve všech třech hlavních oblastech působení ÚMV, tedy v akademickém výzkumu, policy výzkumu a expertize (obě centra podala návrhy projektů do v současnosti probíhající 5. soutěže TAČR ÉTA) a veřejné činnosti včetně koordinace konferenčních projektů realizovaných ve spolupráci s MZV (např. Interdisciplinární dialog).

Výběrová řízení zmíněna v K18 byla uskutečněna v souladu s argumentáři připravenými ÚMV pro účely jednání o zvýšení institucionální podpory mezi MZV ČR a RVVI. Podle těchto argumentářů by dodatečná institucionální podpora měla být směřována v první řadě do personálního posílení stávajících a založení nových výzkumných programů s ohledem na krátko- a střednědobé priority české zahraniční politiky i moderní mezinárodní trendy výzkumu mezinárodních vztahů za účelem poskytování relevantní expertízy pro MZV a další odběratele ve veřejném sektoru v podmínkách komplexního mezinárodního prostředí a rostoucího významu rizik v tomto prostředí, jež podněcují zvýšenou poptávku po odborné a nezaujaté, *evidence-based* analýze. Pokud by v souladu s původním plánem bylo realizováno třístupňové navýšení institucionální podpory – prozatím byly uskutečněny první dva stupně –, bylo by (po zbývajícím navýšení o + 20 %) možné vytvoření + 12.0 nových permanentních výzkumných úvazků a + 3.5 permanentního úvazku ve výzkumné infrastruktuře, zejména v úsecích managementu podpory výzkumu, projektového managementu, vnější komunikace a informačního managementu, podobně jako rozšíření nabídky kvalitních placených informačních zdrojů a analytických nástrojů pro potřeby výzkumu.

Součástí argumentářů byl i výhled založení dvou výše zmíněných center / výzkumných programů (GET, MEA) a vytvoření pozic s odborností v zaměřenou na design a účinné fungování multilaterálních institucí, střední Evropu, Rusko a východní sousedství, neregulérní konflikt, terorismus a radikalizaci, mezinárodní politiku změn podnebí, globální občanskou společnost, transformační politiku a udržitelný rozvoj a investice.¹

Přijetí dvou nových výzkumných pracovníků umožnilo založení MEA *unit* v nově vzniklém centru CGSR, vedeném stávajícím seniorním výzkumným pracovníkem Janem Danielem. Dále byla pokryty pozice se zaměřením na neregulérní konflikt, terorismus a radikalizaci a globální občanskou společnost. GET je v současnosti personálně saturováno z projektových prostředků (Horizon 2020, TAČR ÉTA). Do budoucna se nicméně předpokládá jeho institucionální zajištění.

Vedle nově nastoupivších výzkumných pracovníků byly zároveň v souladu s argumentáři vytvořeny pozice v podpoře výzkumu (+ 0.5) a oblasti vnější komunikace (+ 0.5).

V současné době je plánováno výběrové řízení na nové pozice otevírané v příštím roce v souladu s plánem rozvoje. Zároveň je předpokládáno vytvoření + 0.5 úvazku se zaměřením na informační management.

I.7

K plánu rozvoje instituce odkazujeme na sebehodnotící zprávu (K17, K18), platnou DKRVO, schválenou Vědeckou radou MZV ČR a komentář k I.3 výše. K navýšení institucionální podpory zmiňované OZAP došlo až po ukončení současného hodnotícího období.²

¹ Toto zaměření institucionálního rozvoje sleduje tematické a teritoriální priority *Koncepce výzkumu MZV (2017-2021)*, s vazbou zejména na tematické priority základního výzkumu evropská integrace, mezinárodní bezpečnost, teritoriální studia a globální otázky (a obecněji Společenské výzvy H2020 Evropa v měnícím se světě, Bezpečné společnosti a Ochrana klimatu, životní prostředí, účinné využívání zdrojů) i mezinárodní právo; tematické priority aplikovaného výzkumu efektivní využití členství v klíčových mezinárodních organizacích, evropská (des)integrace, prevence a potlačování bezpečnostních hrozeb, prvotní příčiny migrace, rozvoj klíčových mezinárodněprávních instrumentů, politická ekonomie, podpora lidských práv a transformační spolupráce, zahraniční rozvojová spolupráce a sociální dimenze zahraniční politiky; i jeho teritoriální priority Střední Evropa, Východní Evropa, MENA a Subsaharská Afrika. Srov. *Koncepce výzkumu*, s. 9-12.

² V roce 2019 vzrostla institucionální podpora v souladu s původně sjednaným střednědobým výhledem pouze o 184 000,00 CZK.

Možné **důsledky zvýšeného tlaku na veřejné finance obecně** v důsledku dopadů COVID-19, který je zmiňován jako jedna z pěti identifikovaných hrozeb, považujeme za relevantní riziko, a to i ve světle v pro tento a příští rok sjednaného navýšení institucionální podpory. ÚMV zároveň přijímá **odpovídající opatření** k mitigaci tohoto rizika, která jsou v zmíněna v K18 (zejména v oblasti strategické komunikace).

Navýšení institucionální podpory je v sebehodnotící zprávě uvedeno jako první mezi zmíněnými příležitostmi. To odpovídá významu, který je jí přikládán jako klíčovému nástroji rozvoje organizace, který umožňuje budování expertní základny v nových oblastech odbornosti a zároveň zajištění jeho udržitelného fungování investicemi do výzkumné infrastruktury (administrativní podpora výzkumu, informační management, projektový management a účinná komunikace výsledků navenek).

I.8

Při dosahování cíle rozvíjet **síť zahraničních partnerství** uvítá ÚMV podněty ze strany Vědecké rady a pochopitelně i součinnost ze strany rezortu. (Totéž platí pochopitelně všude tam, kde OZAP a potažmo Vědecká rada vnímá možnosti dalšího rozvoje.)

I.9

Ke konci hodnotícího období působilo na ÚMV celkem **44,17 zaměstnanců v průměrném přepočteném stavu, z nichž 26,95 působilo ve výzkumném oddělení**. Výzkumní pracovníci/-ce byli rozčleněni do sedmi výzkumných center podle své odbornosti.³ Ke konci hodnotícího období byl **poměr mužů a žen** mezi kmenovými pracovníky výzkumu 79 % a 21 %. Výsledkem nástupu 4 nových výzkumných pracovníků se tento poměr snížil na 68 % a 32 %, jak je uvedeno v K18.

K nástinu plánu rozvoje lidských zdrojů viz výše, I.3.

³ Podrobnější informace včetně složení výzkumných center jsou k dispozici ve *Výroční zprávě Ústavu mezinárodních vztahů, v. v. i. (2019)*. Výroční zpráva je zpracovávána v souladu s §30 zákona č. 341/2005 Sb. a je k dispozici zde: https://www.dokumenty-iir.cz/Vyrocnizprava/VZ_UMV-2019_lowres_podpis.pdf.